

ארגון משפחות נרצחים ונרצחות ע"ר 580482750

פברואר, 2014

לכבוד

חה"כ דוד רותם

יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט

הנדון: ליקויים ביישום חוק זכויות נפגעי עבירה לקראת הדיון ב-25.2.14

חוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א – 2001 חוקק לפני למעלה מ-12 שנים. הוא שינה באופן מהותי את מעמדם של נפגעי עבירה בהליך הפלילי. אך לצערנו, עדיין קיימים ליקויים רבים ביישום, שמשאירים סעיפים רבים של החוק כאות מתה על הנייר. כתוצאה מזה הנפגעים חווים טראומות ומתמודדים עם חוסר מידע והתייחסות של מערכת המשפט אליהם – כמעט כפי שהיה לפני חקיקת החוק.

בשנת 2003 צומצמה באופן מהותי תחולת החוק ויישומו המלא נדחה ל-1 באפריל 2005. המחיר היה כבד ביותר. משפחות רבות אשר יקיריהן נרצחו לפני החלתו המלאה של החוק נותרו מאחור. הן כלל אינן מודעות להליכי ערעור בבית המשפט העליון, קציבת העונש לאסירי עולם, לשחרור הרוצחים ממאסר, מיציאתם לחופשות. בתמורה המשרד לבטחון פנים והמשטרה התחייבו להקים מערכת מידע ממוחשבת "מני"ע", כתחליף זול יותר למענה אנושי. הובטח שהמערכת תשרת נאמנה את הציבור של נפגעי העבירה. כבר מההתחלה התגלו תקלות רבות אותן ניתן היה לצפות מראש. תקלות נבעו בעיקר מחוסר תיאום בין מערכות מחשוב של הגופים השונים שאמורים להזין מידע למערכת. הובטח עוד בשנים 6-2005, שיצליחו להתגבר על כך. אך הדבר לא תוקן עד עצם היום הזה.

אין במערכת מני"ע מידע על מועדי הדיונים בבית המשפט המחוזי וערעורים בבית המשפט העליון. מידע על גזרי דין מוזן למערכת חודשים רבים אחרי שהם ניתנים. וחמור יותר, אין מידע קונקרטי עדכני וחיוני ביותר על יציאת האסירים לחופשות, על מועדי דיון בוועדות שחרורים, וכן אין כל מידע הנוגע למהלך שהותם של קטינים במשמורת חוקית. כתוצאה מזה המשפחות נתקלות ברוצחי יקיריהן מסתובבים ליד ביתן.

גם מידע שוטף בדבר מספרי תיק בבית משפט, מועדי דיונים, ועניינים אחרים הנוגעים למהלך המשפט הפלילי, כאמור בסעיף 8 לחוק זכויות נפגעי עבירה אינו מוזן למערכת או שאינו מעודכן.

כאשר המשפחה מקבלת קוד כניסה למני"ע, חסר הסבר ממשי וראוי למשמעותו, ותפקידו. אולם גרוע מכל, הוא חוסר הרלוונטיות של המידע הנמצא במערכת, שגורם למשפחות לזנוח כליל את השימוש במני"ע.

הודעות יזומות נשלחות לנפגע עבירה באופן אוטומטי באיחור רב אחרי התרחשות הארועים. כתוצאה מכך, נפגעי העבירה ומשפחות נפגעי עבירות המתה נכנסות לפאניקה וטראומה מיותרת בחושבן שמדובר בארוע אקטואלי, כשבפועל מדובר בהזנת מידע ישן למני"ע, מידע שכבר ידוע למשפחות.

ההסברים הניתנים לנו פעם אחר פעם כדי לתרץ את המצב, אינם פותרים את הבעיה החמורה, הקיימת מאז חקיקת חוק זכויות נפגעי עבירה. דרוש טיפול שורש שיתן פתרון ממשי. אם אין דרך להפוך את מערכת מני"ע למערכת אמינה, רלוונטית וידידותית, יש לדרוש מתן מידע לנפגעי עבירה ע"י מענה אנושי בהתאם לתוספות השנייה, השלישית והרביעית בחוק זכויות נפגעי עבירה.

ארגון משפחות נרצחים ונרצחות ע"ר 580482750

יש לציין שבזמן שמתנהל המשפט בביהמ"ש המחוזי הפרקליטים המטפלים בתיק מיידעים לרוב על מועדי הדיונים. לאחרונה, מאז שהוקמה יחידת הסיוע בפרקליטות המדינה השתפר המצב במידה מסוימת, אך עדיין המידע על ערעור שמוגש לא מופיע במערכת מני"ע ונמסר למשפחות הנרצח רק סמוך למתן פסה"ד בערעור. הדבר גורם למשפחה הלם כפי שקרה לפני חקיקת חוק זכויות נפגעי עבירה.

במשטרה קיים מענה אנושי בו עובד צוות מצומצם שאינו מסוגל לעמוד בהיקף הפניות. קצינת נפגעים בשב"ס, אילנה איבגי, ממלאת את תפקידה במסירות, אולם נפגעי עבירה רבים אינם פונים אליה פשוט משום שאינם מודעים לקיומה ולתפקידה.

הגופים שפנינו אליהם: המשטרה, לרבות קצינות נפגעי עבירה במשטרה, המשרד לבטחון פנים ומשרד המשפטים (פרקליטות המדינה), חרף הרצון הטוב של כל אחד מהם – לא הצליחו להביא לשיפור המצב.

לסיכום, חברי וארגון משפחות נרצחים ונרצחות פונים בבקשה לדרוש מכל הגורמים האחראים על יישום החוק: מהמשרד לבטחון פנים, המשטרה, משרד המשפטים ושב"ס, לערוך בדיקה יסודית של תפקוד המערכת ולנקוט אמצעים ממשיים ואפקטיביים לתיקון הליקויים החמורים, שגורמים למעשה להפרת החובות החקוקות בחוק זכויות נפגעי עבירה, ולאי יישומו התקין.

חייבת להיות כתובת אחת הנושאת באחריות על יישום חוק זכויות נפגעי עבירה אליה ניתן להפנות תלונות ולקבל תשובות בדוקות ומנומקות.

בכבוד רב,

לרה צינמן, יו"ר ארגון משפחות נרצחים ונרצחות

רח' זאב וילנאי 14/5 חיפה 32982, 050-6562452, lara@technion.ac.il